

Quickscan flora en fauna

Garmpoleiland, Eelderwolde

Behoort bij besluit van
Burgemeester en Wethouders

datum: 03 okt 2019

gemeente Tynaarlo

Eelderwolde

kleurt het landelijk gebied

Quickscan flora en fauna

Garmpoleiland, Eelderwolde

Definitief

Versie 1

Opdrachtgever

Management & Advies Collectief
Groningen (MACG)
Gotenburgweg 34
9723 TM Groningen

Opdrachtnemer

Eelerwoude
Brink 4a
7981 BZ Diever
(0521) 32 44 00
(0521) 32 44 01
info@eelerwoude.nl
www.eelerwoude.nl

Projectgegevens:

Projectnummer: P7719

Datum: 23-6-2016

Projectleider: [REDACTED]

Opgesteld: [REDACTED]

Gecontroleerd: [REDACTED]

Onderzoek van Eelerwoude voldoet aan de eisen die het Ministerie van Economische Zaken stelt. Eelerwoude is lid van het Netwerk Groene Bureaus. Het Netwerk werkt aan de kwaliteit van advisering gericht op natuur, landschap, water, milieu en ruimte. Het Netwerk heeft een gedragscode die opdrachtgevers en andere belanghebbende een basis biedt om de leden aan te spreken op de kwaliteit van hun werk.

Dit onderzoek is op zorgvuldige wijze uitgevoerd, conform de geldende wet- en regelgeving ten aanzien van flora en fauna. Desondanks zal nooit een 100% volledig beeld van de aanwezige flora en fauna gegeven kunnen worden. Natuur is dynamisch, situaties kunnen veranderen.

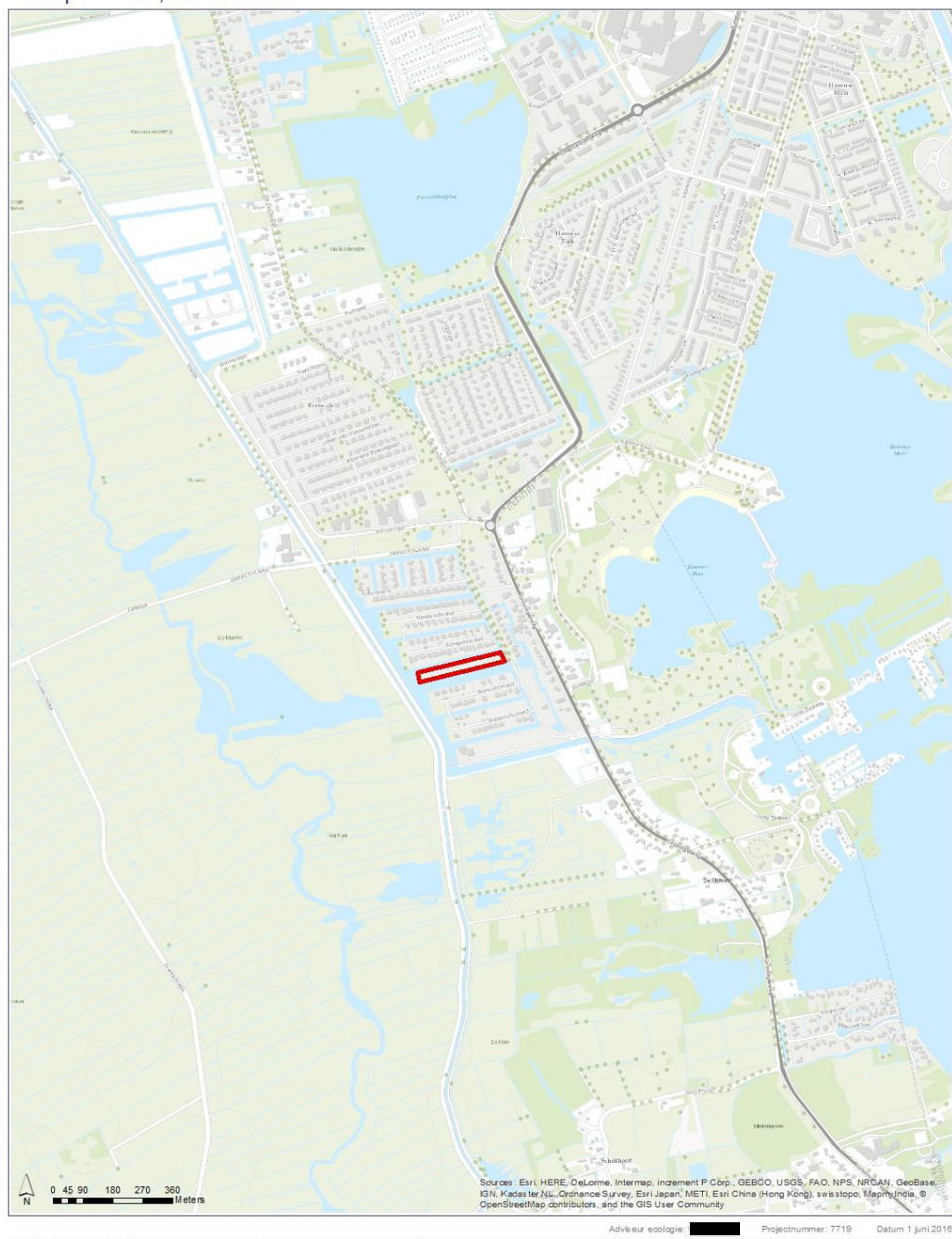
De opmaak van dit rapport gaat uit van dubbelzijdig afdrukken.

INHOUD

1	INLEIDING	5
1.1	Aanleiding	5
1.2	Leeswijzer	5
2	HUIDIGE SITUATIE EN ONTWIKKELING	7
2.1	Huidige situatie	7
2.2	Voorgenomen ontwikkeling	7
3	NATUURWETGEVING	9
3.1	Flora- en faunawet beschermt dieren en planten	9
3.2	Natura 2000-gebieden, Natuurbeschermingswet 1998	11
3.3	Natuurnetwerk Nederland / Ecologische Hoofdstructuur	12
3.4	Rode lijst	13
3.5	Nieuwe Wet Natuurbescherming	13
4	METHODE	15
4.1	Bureauonderzoek	15
4.2	Terreinbezoek	15
5	BESCHERMDE SOORTEN	17
5.1	Planten en (korst)mossen	17
5.2	Zoogdieren	17
5.3	Vogels	22
5.4	Amfibieën	23
5.5	Reptielen	24
5.6	Vissen	24
5.7	Beschermde soorten ongewervelden	25
6	CONCLUSIE EN VERVOLG	26
6.1	Flora en fauna	26
6.2	Aangepaste werkwijze	27
6.4	Geldigheid onderzoek	28
	LITERATUURLIJST	30

Ligging plangebied

Garnpooleiland, Eelderwolde

Afbeelding 1. Ligging plangebied.

1

INLEIDING

1.1 Aanleiding

In verband met woningbouw op het Garmpoleiland te Eelderwolde is een toetsing van de plannen aan de natuurwetgeving en het natuurbeleid noodzakelijk. Met deze toetsing moet duidelijk worden hoe de ontwikkeling gerealiseerd kan worden binnen de kaders van de natuurbescherming.

Eerste stap in deze toetsing is het uitvoeren van een verkennend onderzoek. Daarbij wordt tijdens een bureauonderzoek en veldbezoek aan de hand van aanwezige terreintypen en toevallige waarnemingen van soorten zo goed mogelijk ingeschat welke beschermde planten- en diersoorten aanwezig (kunnen) zijn. Op basis daarvan worden uitspraken gedaan over de (mogelijke) effecten van de voorgenomen plannen en de eventueel noodzakelijke vervolgstappen.

1.2 Leeswijzer

Hoofdstuk 2 geeft de huidige situatie en de voorgestane ontwikkeling. Op basis van deze informatie is voorliggende toets uitgevoerd. Hoofdstuk 3 geeft een beknopte beschrijving van de natuurwetgeving en –beleid. De gehanteerde methodiek is beschreven in hoofdstuk 4. In hoofdstuk 5 wordt per soortgroep aangegeven welke beschermde soorten verwacht worden, wat de effecten van de ontwikkeling op deze soorten zijn en of een ontheffing Flora- en faunawet noodzakelijk is. Hoofdstuk 6 geeft de conclusies en aanbevelingen van dit onderzoek. De snelle lezer kan volstaan met het lezen van hoofdstuk 2 en de conclusie in hoofdstuk 6.

Begrenzing plangebied

Garmpoleiland, Eelderwolde

Afbeelding 2. Luchtfoto plangebied.

2

HUIDIGE SITUATIE EN ONTWIKKELING

2.1 Huidige situatie

Het Garmpoleiland is gelegen in de plaats Eelderwolde welke ten zuidwesten van de stad Groningen is gelegen. In het westen is het natuurgebied de Onlanden gelegen dat zich kenmerkt als een nat natuurgebied. De Onlanden bestaat uit verschillende soorten graslanden, moeras met moerasbos en beekdalen van het Eelderdiep en het Peizerdiep. Ten oosten van het plangebied is de Hoornse Plas en het Hoornsemeer gelegen. In het zuidoosten is het Paterswoldsemeer gelegen. Tussen Groningen en Eelderwolde is de Piccardthofplas gelegen.

Het plangebied is gelegen in een nieuwbouwwijk waarbij de straten op verschillende eilanden liggen. Het plangebied is gelegen aan de Woltsingel en is bereikbaar via een brug. Het plangebied wordt omgeven door (voedselrijk) water. Het plangebied bestaat uit kort gemaaid gras. De vegetatie bestaat uit voedselrijke soorten zoals onder ander engels raaigras, witbol, pitrus, boterbloem en ridderzuring. In de oever groeit riet, lisdode, pitrus en drijvend fonteinkruid. Een deel van het plangebied is ontgraven ten behoeve van een weg. Het zand is naast het ontgraven cunet geplaatst. De zuidoever is voorzien van een stalen damwand met een betonnen hangelement ter afdekking. De zuidelijke oever loopt twee meter ondiep af en loopt daarna steil af. Afbeelding 3 geeft een impressie van het plangebied. Afbeelding 2 geeft de begrenzing weer.

2.2 Voorgenomen ontwikkeling

In het plangebied wordt een nieuwe woonstraat aangelegd. De werkzaamheden bestaan uit:

- Graafwerkzaamheden ten behoeve van de aanleg van de straat.
- Bouwwerkzaamheden ten behoeve van de woningbouw.
- Aanleggen van riolering.
- Uitbreiding en verbreding van het eiland aan de zuidelijke oever en tevens het aanbrengen van een damwand.

Verlichting in het plangebied neemt toe als gevolg van de bouwwerkzaamheden. Het aanbrengen van de damwand in de zuidelijke oever zal gedeeltelijk in het water plaats vinden.

Afbeelding 3. Foto's – impressie plangebied.

3

NATUURWETGEVING

De natuurwet- en regelgeving kent twee sporen, namelijk een gebiedsgericht (Natuurbeschermingswet 1998) en een soortgericht spoor (Flora- en faunawet). Met de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet 1998 zijn de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn in de nationale wetgeving geïmplementeerd. De kern van het natuurbeleid wordt gevormd door de Ecologische hoofdstructuur, dat een samenhangend netwerk vormt van natuurgebieden. In dit hoofdstuk wordt kort ingegaan op de relevante wetgeving en het natuurbeleid voor het plangebied.

3.1 Flora- en faunawet beschermt dieren en planten

De Flora- en faunawet is erop gericht om de Nederlandse biodiversiteit te beschermen en de dieren en planten binnen de Nederlandse wetgeving de plek te geven die hun volgens de Europese afspraken toekomt. De Flora- en faunawet is overal en altijd van toepassing bij ontwikkelingen. In hoofdstuk 5 wordt verder ingegaan op de aanwezigheid van beschermde soorten. Voor meer informatie inzake de Flora- en faunawet zie de website van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland van het ministerie van Economische Zaken: mijn.rvo.nl.

Bescherming planten en dieren

De Flora- en faunawet gaat over de bescherming van ongeveer 500 planten- en diersoorten, van de 36.000 soorten die in Nederland voorkomen. Het uitgangspunt van de wet is dat geen schade mag worden gedaan, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan (het 'nee, tenzij-principe'). De wet beschermt:

- enkele vaatplanten;
- bijna alle zoogdieren;
- alle vogels;
- alle reptielen;
- alle amfibieën;
- enkele vissen;
- enkele ongewervelde (insecten en weekdieren).

Deze soorten zijn verdeeld in vijf beschermingsniveau's:

- licht beschermde soorten (tabel 1 van de Flora- en faunawet);
- middelmatig beschermde soorten (tabel 2 van de Flora- en faunawet);
- zwaar beschermde soorten (tabel 3 van de Flora- en faunawet);
- vogels;
- vogels waarvan de nesten het hele jaar zijn beschermd.

		Bestendig beheer	Ruimtelijke ontwikkeling
	Niet beschermde soorten	Zorgplicht	Zorgplicht
	Soorten van tabel 1 Lichtste beschermingsregime algemene soorten	Vrijstelling Wel zorgplicht	Vrijstelling Wel zorgplicht
	Soorten van tabel 2 Middelste beschermingsregime overige soorten	Gedragscode of Ontheffing	Gedragscode of Ontheffing
	Vogels	Gedragscode (of Ontheffing)	Gedragscode (of Ontheffing)
	Vogels met jaarrond beschermde nesten	Gedragscode of Ontheffing	Ontheffing
	Soorten van tabel 3 Zwaarste beschermingsregime Bijlage 1 AMvB Bijlage IV Habitatrichtlijn	Gedragscode of Ontheffing	Ontheffing

Afbeelding 4. Overzicht mogelijke instrumenten om de verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet te overtreden bij activiteiten. De tabellen in dit overzicht verwijzen naar de verschillende tabellen in de Flora- en faunawet.

Verbodswet

De Flora- en faunawet is - in tegenstelling tot vele andere wetten - een verbodswet en geen gebodswet. Overtreding van de Flora- en faunawet is een economisch delict waarbij op basis van 'strafrecht' boetes worden gegeven en/of vervolging optreedt. Ook kan op basis van bestuursrecht bestuursdwang worden opgelegd. Personen worden individueel aansprakelijk gesteld en eventuele opdrachtgevers kunnen te maken krijgen met aansprakelijkheid en vervolgschade.

De verboden moeten ervoor zorgen dat in het wild levende planten en dieren zoveel mogelijk met rust worden gelaten. Handelingen die de wet verbiedt zijn:

- plukken, vangen en doden;
- verstoren;
- vernielen van leefgebied, nesten en hollen;
- weghalen van eieren;
- bezit en handel.

Onder bepaalde voorwaarden mogen deze handelingen wel uitgevoerd worden. U heeft dan een ontheffing of vrijstelling nodig of u werkt conform een gedragscode.

Afbeelding 4 geeft aan bij welke activiteiten welke instrumenten beschikbaar zijn.

Zorgplicht

De Flora- en faunawet gaat uit van de intrinsieke waarde van alle dieren en planten. De mens moet daar zorgvuldig mee omgaan. Daarom is de zorgplicht in artikel 2 van de wet opgenomen. De zorgplicht houdt in dat iedereen 'voldoende zorg' in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende dieren en planten en hun leefomgeving. Dat betekent dat iedereen naar redelijkheid nadelige effecten:

- moet voorkomen;
- moet beperken;
- ongedaan moet maken.

3.2 Natura 2000-gebieden, Natuurbeschermingswet 1998

In Nederland hebben verscheidene natuurgebieden een beschermde status onder de Natuurbeschermingswet 1998. Daarbij zijn 2 soorten te onderscheiden:

- A. Natura 2000-gebieden
- B. Beschermde natuurmonumenten

Natura 2000-gebieden

Natura 2000 is een samenhangend netwerk van natuurgebieden in Europa. Natura 2000 bestaat uit gebieden die zijn aangewezen in het kader van de Europese Vogelrichtlijn (79/409/EEG) en gebieden die zijn aangemeld op grond van de Europese Habitatrichtlijn (92/43/EEG). Voor alle gebieden gelden instandhoudingsdoelstellingen. De kern van de bescherming is dat deze instandhoudingsdoelstellingen niet in gevaar mogen worden gebracht.

Beschermde Natuurmonumenten

Al onder de Natuurbeschermingswet 1967 werden natuurgebieden beschermd door het aanwijzen van Staats- en Beschermde Natuurmonumenten. Met de inwerkingtreding van de Natuurbeschermingswet 1998 vervalt het onderscheid tussen Staats- en Beschermde Natuurmonumenten, beide worden nu Beschermde Natuurmonumenten genoemd. Daarnaast komen die (delen van) Natuurmonumenten die overlappen met Natura 2000-gebieden te vervallen. De instandhoudingsdoelstellingen van het betreffende Natura 2000-gebied zullen wel mede betrekking hebben op de waarden die beschermd werden door het Natuurmonument. In totaal blijven 63 Beschermde Natuurmonumenten bestaan.

Activiteiten mogen geen negatieve effecten hebben op de waarden waarvoor het gebied is aangewezen. Voor activiteiten of projecten die schadelijk zijn voor de beschermde natuur geldt een vergunningplicht. Hierdoor is in Nederland een zorgvuldige afweging gegarandeerd bij projecten die gevolgen kunnen hebben voor natuurgebieden. Meestal verlenen de provincies de vergunningen. Maar soms doet het ministerie van Economische Zaken (EZ) dit.

Gevolgen plangebied

In de directe omgeving van het plangebied liggen geen Natura 2000-gebieden. Op ongeveer 3 km afstand ligt het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied Leekstermeer. De aard van de voorgenomen werkzaamheden en ontwikkeling maakt dat de effecten uitsluitend tot het plangebied of in de zeer directe zone eromheen beperkt blijven. Gezien de afstand tot de Natura 2000-gebieden, de invulling van de tussenliggende gebieden en de voorgenomen werkzaamheden is er derhalve geen reden om aan te nemen dat er kans is op een belemmering van de kernopgaven van het Natura 2000-gebied, zij het door een rechtstreekse invloed, cumulatieve invloed of externe werking. Een toetsing op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 wordt daarom niet noodzakelijk geacht.

3.3 Natuurnetwerk Nederland / Ecologische Hoofdstructuur

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is het Nederlands netwerk van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden. In de wet heet dit de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Het netwerk moet natuurgebieden beter verbinden met elkaar en met het omringende agrarisch gebied. Het Natuurnetwerk is de kern van het Nederlandse natuurbeleid. De provincies zijn verantwoordelijk voor de begrenzing en de ontwikkeling van dit natuurnetwerk. In of in de directe nabijheid van de NNN/EHS geldt het 'nee, tenzij'-principe. In principe zijn er geen ontwikkelingen toegestaan als zij de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied aantasten.

Wanneer bij een ontwikkeling mogelijke effecten op de NNN/EHS denkbaar zijn, is het raadzaam (en in sommige gevallen noodzakelijk) een NNN/EHS-toetsing uit te voeren.

Gevolgen plangebied

Het plangebied en omliggende gebied maakt geen onderdeel uit van de NNN/EHS. Het plangebied ligt op ongeveer 100 meter van begrensd NNN/EHS-gebied. Met de voorgenomen werkzaamheden worden geen negatieve effecten verwacht op de wezenlijke

waarden en kenmerken van de NNN/EHS. Van afname van areaal is geen sprake, tevens worden geen effecten verwacht die de wezenlijke waarden en kenmerken van de NNN/EHS significant aantasten. Een toetsing aan het NNN/EHS-beleid wordt daarom niet noodzakelijk geacht.

3.4 Rode lijst

De Rode Lijst bevat een overzicht van soorten die uit Nederland zijn verdwenen of dreigen te verdwijnen. Dit wordt bepaald op basis van zeldzaamheid en/of negatieve trend. Een vermelding op een Rode Lijst geeft dus een indicatie over hoe het een soort vergaat, het is geen indicatie over de zeldzaamheid. De lijsten worden periodiek vastgesteld door de staatssecretaris van het Ministerie van Economische Zaken. In totaal zijn 18 Rode Lijsten aanwezig waarop 3363 soorten zijn vermeld. Rode lijsten hebben geen juridische status. Als een soort op de lijst komt, is deze niet automatisch beschermd. Daarvoor moet de soort worden aangewezen onder de Flora- en faunawet. Binnen deze rapportage wordt alleen ingegaan op soorten die beschermd zijn onder de Flora- en faunawet en worden Rode Lijst-soorten niet aangehaald.

3.5 Nieuwe Wet Natuurbescherming

De Flora- en faunawet, Natuurbeschermingswet 1998 en Boswet gaan medio 2017 op in de nieuwe Wet Natuurbescherming. Naast een wijziging van het bevoegd gezag van het rijk naar de diverse provincies betekent dit ook een meer rechtstreekse doorvertaling en interpretatie van de Europese richtlijnen uit de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn. Daarnaast worden uitgebreidere lijsten met beschermde soorten gehanteerd. Meer dan in de huidige Flora- en faunawet moet in de nieuwe natuurwet inzicht worden gegeven in het voorkomen en de verspreiding van beschermde soorten op populatieniveau, zodat de effecten van voorgenomen ontwikkelingen en activiteiten kunnen worden getoetst aan de (gunstige) staat van instandhouding (GSvl) van de betreffende soorten. Afhankelijk van het beschermingsniveau van de soort moet de GSvl worden getoetst op lokaal, regionaal of landelijk niveau.

Op 15 december 2015 is de wet in de Eerste Kamer aangenomen. Medio 2017 zal de wet in werking treden. Om wel alvast een voorschot te nemen op de wijzigingen in de wet wordt in voorliggende toetsing ook de uitbreidingen van de beschermde soorten meegenomen en wordt de GSvl toelicht van soorten die worden aangetast door de ontwikkeling.

4

METHODE

4.1 Bureauonderzoek

Voor het bureauonderzoek is gebruik gemaakt van landelijke, provinciale en indien beschikbaar regionale verspreidingsinformatie.

Uit de landelijke verspreidingsinformatie uit atlassen, die deels gedateerd is, moet blijken of nabij de locaties in het verleden strikt beschermde soorten zijn aangetroffen. Exacte locaties of datering van de waarnemingen zijn daarbij veelal niet bekend. Deze gegevens hebben vaak betrekking op atlasblokken (5x5 kilometer). De soortgegevens hebben daarom veelal betrekking op de regio en niet specifiek op het plangebied.

Daarnaast is gebruik gemaakt van de verspreidingsgegevens uit de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF). De NDFF geeft informatie over waarnemingen van beschermde en zeldzame planten en dieren. Het is de meest complete natuurdatabank van Nederland door een bundeling van meer dan 100 verschillende databanken. De databank bevat uitsluitend gevalideerde gegevens, gevalideerd door de (voormalige) Gegevensautoriteit Natuur (GAN). De NDFF is gevuld met gegevens uit databanken van verschillende organisaties die deze gegevens op professionele wijze verzamelen (zoals SOVON Vogelonderzoek Nederland, de Zoogdiervereniging en De Vlinderstichting). Ook de gegevens van verschillende gemeenten, waterschappen, provincies en terreinbeherende organisaties zijn toegevoegd. De databank wordt dagelijks aangevuld met recente waarnemingen die via de invoerportalen binnenkomen. Op dit moment bevat de NDFF ongeveer 30 miljoen waarnemingen.

Ook zijn de resultaten van de broedvogelinsectie welke is uitgevoerd door Eelerwoude op 4 mei 2016 meegenomen.

4.2 Terreinbezoek

Op basis van een eenmalig veldbezoek is de geschiktheid van het onderzoeksgebied voor de verwachte soorten en/of soortgroepen beoordeeld. Het veldbezoek is overdag door [REDACTED] uitgevoerd, ecologisch adviseur bij Eelerwoude. Dit betrof op 31 mei 2016 bij 22 °C, onbewolkt en windkracht 3. Het gaat hier om een deskundigenoordeel op basis van de fysieke gesteldheid van het terrein (biotopen onderzoek). Daarnaast zijn de aangetroffen belangwekkende soorten ook genoteerd. Tevens zijn de oevers van het plangebied bemonsterd met een standaard RAVON schepnet. Dit schepnet heeft een steel van 2 meter en is 55 X 70 cm groot en heeft een diepte van 60 cm.

Kader – ecologisch deskundige

Bron: RVO / Ministerie van Economische Zaken

Met een ecologisch deskundige wordt bedoeld een persoon die voor de situatie en soorten ten aanzien waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en kennis heeft op het gebied van soortspecifieke ecologie. De ervaring en kennis dienen te zijn opgedaan doordat de deskundige:

- op HBO- dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie; en/of
- op MBO-niveau een opleiding heeft afgerond met als zwaartepunt de Flora- en faunawet, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten; en/of
- als ecooloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, zoals bijvoorbeeld een bureau welke is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus; en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (zoals bijvoorbeeld Zoogdiervereniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De Landschappen en Stichting Beheer Natuur en Landelijk Gebied; en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenmonitoring en/of – bescherming.

5

BESCHERMDE SOORTEN

Dit hoofdstuk beschrijft de tijdens het veldonderzoek waargenomen soorten welke beschermd zijn onder de Flora- en faunawet, al dan niet aangevuld met gegevens uit literatuur en andere informatiebronnen. Tevens worden eventuele effecten beschreven als gevolg van de voorgenomen ontwikkeling.

5.1 Planten en (korst)mossen

Voorkomen en functie

Er zijn tijdens het veldbezoek geen beschermde plantensoorten aangetroffen. Gelet op de aanwezige terreintypen, het beheer en de functie van het plangebied is het niet waarschijnlijk dat beschermde plantensoorten voorkomen in het plangebied, met uitzondering van de zwanenbloem (tabel 1-soort Flora- en faunawet). De zwanenbloem is bekend uit de omgeving van het plangebied (NDFF, 2016). Deze soort is niet aangetroffen tijdens het veldbezoek en wordt op basis daarvan niet verwacht.

Onder de nieuwe Wet Natuurbescherming zijn ook diverse soorten (korst)mossen en wolfsklauwen beschermd. Geen van deze soorten worden echter in het plangebied verwacht, de soorten komen nagenoeg uitsluitend voor in natuurgebieden zoals veengebieden en (stuif)duingebieden.

Effecten en ontheffing

In het plangebied zijn geen strikt beschermde plantensoorten aangetroffen en op basis van verspreidingsgegevens en aanwezig habitat worden deze soorten ook niet verwacht. Negatieve effecten op beschermde planten zijn dan ook uit te sluiten. Een ontheffing is dan ook niet noodzakelijk.

Conclusie: Nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is voor beschermde flora niet noodzakelijk.

5.2 Zoogdieren

5.2.1 Vleermuizen

Voorkomen en functie

In het plangebied is tijdens het dag bezoek beoordeeld of de locatie geschikt is voor vleermuizen. Hierbij is onderscheid gemaakt in: verblijfplaats, vliegroute en foerageergebied. In het plangebied kunnen de volgende vleermuissoorten voorkomen:

gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis, laatvlieger, watervleermuis en meervleermuis.

Verblijfplaats

Vleermuizen maken gedurende het jaar gebruik van een netwerk van vaste rust- en verblijfplaatsen. Deze verblijfplaatsen kunnen o.a. de volgende functies hebben:

- kraamverblijfplaats;
- zomerverblijfplaats;
- paar- en/of baltsverblijfplaats;
- winterverblijfplaats.

Kader - vleermuisverblijfplaatsen

Onder de vleermuizen zijn gebouwbewonende en/of boombewonende soorten aanwezig. Gewone dwergvleermuis en laatvlieger zijn hoofdzakelijk gebouwbewonend. Rosse vleermuis en watervleermuis zijn voornamelijk boombewonend en gewone grootoorvleermuis, franjestaart en ruige dwergvleermuis bewonen zowel bomen als gebouwen. Voorbeelden van verblijfplaatsen in gebouwen zijn ruimtes in spouwmuren en achter boeiboorden en gevelbetimmering. Holten en spleten in bomen en ruimtes achter loszittend schors zijn voorbeelden van verblijfplaatsen in bomen.

Vanuit de verschillende functies van de verblijfplaats worden weer andere eisen gesteld aan bijvoorbeeld het klimaat, de toegankelijkheid en de expositie van het verblijf ten opzichte van de zon. Als kraamverblijfplaats worden meestal gebouwen en/of bomen uitgekozen waarbinnen een constant klimaat heerst. Bij gebouwen zijn dit voornamelijk woningen met een spouwmuur of een geïsoleerd dak. Sommige vleermuizen hebben aan een opening van 1-2 cm voldoende om naar binnen te kruipen. Bij bomen gaat het meestal om dikke, oude bomen met een dikke restwand.

In het plangebied ontbreekt enige vorm van bebouwing en bomen. Hiermee zijn er geen mogelijkheden voor verblijfplaatsen van vleermuizen in het plangebied aanwezig.

Foerageergebied en vliegroutes

Foerageergebieden en vliegroutes van vleermuizen zijn beschermd indien bij het verdwijnen ook een verblijfplaats ongeschikt wordt. Bijvoorbeeld door het onderbreken van een vliegroute wordt een foerageergebied onbereikbaar, waardoor de vleermuizen onvoldoende voedsel kunnen vinden. Bij het verdwijnen van foerageergebieden of vliegroutes wordt derhalve onderzocht of er voldoende bereikbare alternatieven zijn.

Kader - vleermuisvliegroutes

Vleermuizen maken gebruik van lijnvormige landschapselementen zoals bomenrijen en singels om zich langs te verplaatsen. Een aaneengesloten kronendak heeft hierbij de voorkeur. Van vleermuizen is bekend dat onderbrekingen in de lijnstructuur maximaal 100 tot 200 meter mogen bedragen (kleinere en langzaam vliegende soorten 50 meter). Wanneer de onderbrekingen groter zijn dan deze afstand kunnen sommige soorten deze afstand niet overbruggen en zullen ze uitwijken naar alternatieve vliegroutes en foeragegebieden.

Het plangebied is suboptimaal geschikt als foerageergebied voor vleermuizen. In de omgeving is geschikter leefgebied voorhanden als foerageergebied, onder meer de diverse meren in de omgeving van het plangebied en de daarbij behorende groenelementen en het nabij gelegen natuurgebied de Onlanden.

Vleermuizen gebruiken lijnvormige elementen zoals houtsingels om zich langs te verplaatsen. Deze ontbreken in het plangebied. Hierdoor is er geen sprake van een essentiële vliegroute of foerageergebied in het plangebied.

Effecten en ontheffing

Alle vleermuissoorten zijn strikt beschermd onder de Flora- en faunawet. Het verjagen, vangen en doden van individuen van beschermde soorten, alsmede het verstoren of vernielen van vaste verblijfplaatsen (inclusief de functionele leefomgeving) is verboden vanuit de Flora- en faunawet. De functionaliteit van verblijfplaatsen van vleermuizen dienen te allen tijde gegarandeerd te blijven.

Door het ontbreken van bomen en bebouwing kunnen verblijfplaatsen van vleermuizen worden uitgesloten in het plangebied. Het plangebied kan gebruikt worden als foerageergebied, maar is geen essentieel leefgebied aangezien in de omgeving voldoende geschikt(er) foerageergebied voorhanden is. Wel wordt geadviseerd in de toekomstige situatie rekening te houden met nachttactieve dieren, zie het kader.

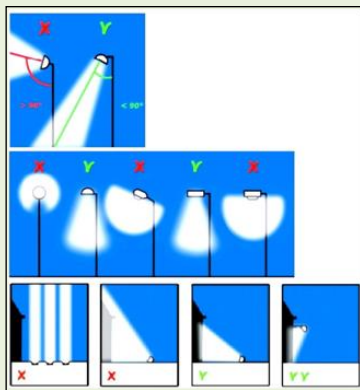
Conclusie: Nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is voor vleermuizen niet noodzakelijk.

Kader - Verlichting

Een aantal nachtactieve dieren, zoals vleermuizen, uilen en marters, zijn gevoelig voor verlichting. Er zijn soorten die kunstlicht zoveel mogelijk vermijden, zoals watervleermuis, en er zijn soorten die (in beperkte mate) rond lantaarnpalen jagen, zoals rosse vleermuis. Bij het plaatsen van verlichting bij in- en/of uitvliegopeningen, vliegroutes en foerageergebieden kunnen barrières ontstaan waardoor de vleermuizen van de verblijfplaatsen, vliegroute en/of foerageergebied afzien.

Om lichthinder te voorkomen en het gebied aantrekkelijker te maken voor vleermuizen kunnen verschillende maatregelen getroffen worden:

- verlichting alleen plaatsen waar het echt nodig is;
- verlichting alleen aan op momenten wanneer het nodig is (dynamische verlichting);
- verlaag de hoogte van de lichtmasten zodat boomkronen onverlicht blijven;
- beperk verstrooiing het licht tot een minimum door gebruik van aangepaste armatuur (zie Afbeelding 5);
- geen verlichting plaatsen bij in- en/of uitvliegopeningen en vliegroutes.

Afbeelding 5. Voorbeelden om lichtverstrooiing te voorkomen

5.2.2 Overige zoogdieren

Voorkomen en functie

Het is aannemelijk dat het plangebied en de nabije omgeving onderdeel uitmaakt van het leefgebied van grondgebonden zoogdieren waaronder egel, konijn, vos, kleine marterachtigen, mol en algemene (spits) muizensoorten, allen tabel 1-soorten uit de Flora- en faunawet.

In de omgeving is eveneens het voorkomen van eekhoorn (tabel 2-soort Flora- en faunawet), steenmarter (tabel 2-soort Flora- en faunawet) en waterspitsmuis (tabel 3-soort Flora- en faunawet) bekend (NDFF, 2016).

Eekhoorn

De eekhoorn komt voor in bebost gebied, houtwallen en tuinen in de buurt van bos. De eekhoorn komt wijd verspreid voor en is toegenomen in aantal. De staat van instandhouding is gunstig. In het plangebied en in de directe omgeving ontbreekt geschikt leefgebied. De eekhoorn wordt dan ook niet verwacht in het plangebied.

Steenmarter

De steenmarter komt verspreid in de omgeving voor. De soort heeft verblijfplaatsen in zolders, kruipruimtes, spouwmuren en onder dakbedekkingen. Ook heeft de steenmarter verblijfplaatsen onder takkenhopen, struwelen en boomholtes. De steenmarter zoekt voedsel in aanwezige elementen zoals groenstroken, heggen, bosjes, greppels en bermgen. De steenmarter is de laatste jaren toegenomen in aantal en in verspreiding. De staat van instandhouding is dan ook gunstig. In het plangebied zijn geen verblijfplaatsen aanwezig. Mogelijk wordt het plangebied als foerageergebied gebruikt. Er is echter geen sprake van essentieel foerageergebied. In de omgeving is voldoende (geschikter) foerageergebied aanwezig zoals het natuurgebied de Onlanden en bosschages rondom de meren in de omgeving. Er is dan ook geen sprake van essentieel leefgebied.

Waterspitsmuis

De waterspitsmuis komt voor in en langs schoon, niet te voedselrijk water met een behoorlijk ontwikkelde watervegetatie en ruit begroeide oevers. De waterspitsmuis is de afgelopen decennia sterk in aantal en verspreiding afgenomen. Vervuiling en het verdwijnen van onverharde oevers en beekkanalisatie zijn hier de oorzaak van. De waterspitsmuis staat op de rode lijst als kwetsbaar. Dat staat van instandhouding is ongunstig. De soort is tijdens diverse onderzoeken vastgesteld in het nabij gelegen natuurgebied de Onlanden (NDFF, 2016). De soort is echter niet in de directe omgeving van het plangebied waargenomen. Het water in de directe omgeving van het plangebied is te voedselrijk voor de waterspitsmuis. Geschikter leefgebied is in het natuurgebied de Onlanden voorhanden. Hier is schoon water voorhanden met ruige oeverbegroeiing. De waterspitsmuis wordt vanwege de ongeschiktheid van het niet in het plangebied verwacht.

Effecten en ontheffing

De ingreep zal naar verwachting leiden tot een beperkt verlies van leefgebied van de genoemde zoogdieren van tabel 1 van de Flora- en faunawet. Dit heeft geen invloed op de gunstige staat van instandhouding van deze soorten omdat er voldoende alternatief leefgebied aanwezig blijft en het relatief algemene soorten betreft. Voor deze soorten geldt dan ook een vrijstelling. Een ontheffing Flora- en faunawet is daarom niet noodzakelijk.

Voor de waterspitsmuis (tabel 3-soort Flora- en faunawet) en de eekhoorn (tabel 2-soort Flora- en faunawet) ontbreekt geschikt habitat binnen het plangebied. Er wordt dan ook niet verwacht dat het plangebied onderdeel uitmaakt van hun leefgebied.

De steenmarter foerageert mogelijk incidenteel in het plangebied. Er is echter geen sprake van essentieel leefgebied door het ontbreken van mogelijke verblijfplaatsen en voldoende geschikt foerageergebied in de omgeving. Door de voorgenomen ontwikkeling gaat er geen essentieel leefgebied verloren.

Negatieve effecten zijn op de middelmatig en zwaar beschermde grondgebonden zoogdieren niet aanwezig. Nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is voor grondgebonden zoogdieren niet noodzakelijk.

Conclusie: Nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is voor grondgebonden zoogdieren niet noodzakelijk.

5.3 Vogels

Alle vogels zijn als soort op een gelijke wijze beschermd in de Flora- en faunawet. Beleidsmatig heeft het Ministerie van Economische Zaken een onderverdeling gemaakt, gericht op de mate van verantwoording en afstemming van werkzaamheden versus het behoud van vaste rust- en verblijfplaatsen. Dit betreft:

- Vogels met jaarrond beschermde nesten
- Overige broedvogels

Bij zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden kunnen nesten van overige vogels soms ook jaarrond beschermd zijn. Dit is met name aan de orde bij grote ontwikkelingen of zeer bijzondere locaties. In de regel is dit niet aan de orde en zijn de nesten van de vogels alleen beschermd als ze in gebruik zijn.

Voorkomen en functie

Broedvogels

Tijdens het veldbezoek zijn huiszwaluwen, boerenzwaluwen, witte kwikstaart, kleine karekiet en zwarte roodstaart waargenomen. In het plangebied is geen sprake van nesten van vogels. Wel zijn er in de omgeving van het plangebied nesten van de eerder genoemde soorten vastgesteld. De nesten van de huiszwaluw en zwarte roodstaart bevinden zich tussen de 30 en 40 meter van het plangebied, aan de andere zijde van het water ten noorden. Het nest van de kleine karekiet bevindt zich tussen de 50 en 60 meter van het plangebied, aan de andere zijde van het water ten westen van het plangebied.

Vogels met jaarrond beschermde nesten

Verblijfplaatsen van vogelsoorten die jaarrond van vaste rust- en verblijfplaatsen gebruik maken zijn niet aangetroffen binnen het plangebied en worden op basis van de aanwezige terreintypen ook niet verwacht. Mogelijk wordt het plangebied gebruikt als foerageergebied door jaarrond beschermde vogels zoals buizerd. Het betreft hier echter geen essentieel leefgebied omdat er voldoende alternatief leefgebied aanwezig is in de omgeving van het plangebied zoals het natuurgebied de Onlanden.

Effecten en ontheffing

Vogels met jaarrond beschermde nesten

Van een aantal vogelsoorten zijn de nestlocaties het hele jaar door beschermd. Ook de functionele leefomgeving is daarbij beschermd. Bij aantasting van de nestlocatie en/of de functionele leefomgeving is een ontheffing Flora- en faunawet noodzakelijk. In het plangebied en in de directe omgeving van het plangebied zijn geen nesten aangetroffen van vogels met jaarrond beschermde nesten. Mogelijk wordt het plangebied incidenteel gebruikt als foerageergebied door vogels met jaarrond beschermde nesten zoals buizerd. Het betreft hier echter geen essentieel leefgebied aangezien er voldoende alternatief foerageergebied in de omgeving aanwezig is.

Overige broedvogels

Alle vogelsoorten in Nederland zijn strikt beschermd onder de Flora- en faunawet. Voor alle beschermde inheemse (ook algemeen voorkomende) vogelsoorten geldt een verbod op handelingen die nesten beschadigen of verstoren. Verstoring kan in veel situaties worden voorkomen door versturende werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren. De periode van 15 maart tot 15 juli wordt over het algemeen beschouwd als broedseizoen. Werkzaamheden binnen het broedseizoen zijn mogelijk indien is vastgesteld dat er met deze werkzaamheden geen nesten van broedvogels worden verstoord. Voor de Flora- en faunawet zijn echter alle bewoonde vogelnesten beschermd, ongeacht het tijdstip van het jaar en ongeacht de zeldzaamheid van de soort. Het genoemde termijn moet daarom niet al te strikt worden toegepast.

De in de omgeving aanwezige nesten van huiszwaluw, zwarte roodstaart en kleine karekiet zijn op voldoende afstand van het plangebied. De voorgenomen ontwikkeling heeft geen versturende werking op de nesten.

Aanbevelingen

Om vestiging van vogels in het plangebied te voorkomen verdient het de aanbeveling om de vegetatie in het plangebied kort te houden door het plangebied te maaien en de oevervegetatie te maaien. De vegetatie op het land in het plangebied is al gemaaid. De oevervegetatie dient nog gemaaid te worden. Verder kan er om de dag met een weidesleep door het gebied gereden worden om vestiging van vogels te voorkomen.

Conclusie: Door de werkzaamheden worden geen vogelnesten verstoord. Wel dient het gebied ongeschikt gemaakt te worden voor broedvogels door alle vegetatie kort te houden.

5.4 Amfibieën

Voorkomen en functie

Een aantal soorten, zoals bruine kikker, bastaardkikker, gewone pad en kleine watersalamander (allen tabel 1-soort Flora- en faunawet), kunnen het plangebied gebruiken als landbiotoop en voortplantingsbiotoop. Tijdens het veldbezoek is de bruine kikker aangetroffen in het plangebied. In de omgeving is eveneens het voorkomen van de heikikker (tabel 3-soort Flora- en faunawet) bekend (NDFF, 2016).

Heikikker

De heikikker komt voor in relatief voedselarm water dat gelegen is in heide, hoogveen, laagveen en half natuurlijk grasland. Het landhabitat nabij het voortplantingswater bestaat meestal uit schrale heide vegetatie of schraal grasland. De heikikker is afgenomen in Nederland als gevolg van schaalvergroting in de landbouw maar ook de uitbreiding van het stedelijk gebied. Hierdoor ontstaat versnippering. De staat van instandhouding is matig ongunstig. De heikikker komt voor in het nabijgelegen natuurgebied de Onlanden (NDFF, 2016). Hier is sprake van half natuurlijk grasland en schoon voedselarm water. Het water rondom het plangebied is voedselrijk en de vegetatie rondom het plangebied is ook voedselrijk. Omdat er geen sprake is van geschikt habitat wordt de soort niet in het plangebied verwacht.

Effecten en ontheffing

De ingreep zal naar verwachting leiden tot een beperkt verlies van leefgebied van de genoemde amfibieën van tabel 1 van de Flora- en faunawet. Dit heeft geen invloed op de gunstige staat van instandhouding van deze soorten omdat er voldoende leefgebied aanwezig blijft en het relatief algemene soorten betreft. Voor deze soorten geldt dan ook een vrijstelling. Een ontheffing Flora- en faunawet is daarom niet noodzakelijk.

Conclusie: Nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is voor amfibieën niet noodzakelijk.

5.5 Reptielen

Voorkomen en functie

Beschermde reptielen zijn gebonden aan specifieke terreinen. In het plangebied ontbreekt dergelijk geschikt biotoop zoals heideterreinen en venranden. Er zijn ook geen verspreidingsgegevens bekend van reptielen in en rondom het plangebied (NDFF, 2016).

Effecten en ontheffing

Er worden geen beschermde reptielen verwacht. Negatieve effecten op deze groep zijn dan ook niet aanwezig. Een ontheffing Flora- en faunawet is niet aan de orde.

Conclusie: Nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is voor reptielen niet noodzakelijk.

5.6 Vissen

Voorkomen en functie

Tijdens het visonderzoek is alleen het vetje waargenomen. Deze valt niet onder de bescherming van de Flora- en faunawet. Uit de omgeving is de beschermde kleine modderkruiper en paling (beiden tabel 2-soort Flora- en faunawet) bekend (NDFF, 2016).

Paling

De paling komt voor in rivieren, beken, meren en zoete wateren die bereikbaar zijn vanuit zee. De paling neemt af doordat het voedselaanbod in schoner water afneemt. Ook neemt de paling af in aantal door beperkte intrekmogelijkheden van glasaal. De staat van instandhouding is ongunstig. De soort is iets ten noorden van het plangebied waargenomen in hetzelfde watersysteem als het in het plangebied (NDFF, 2016). Daardoor het is niet uitgesloten dat rondom het plangebied de soort ook voorkomt. De soort maakt mogelijk gebruik van de oeverzone in het plangebied als onderdeel van hun leefgebied.

Kleine modderkruiper

De kleine modderkruiper komt voor in een groot aantal stilstaande tot zwak stromende wateren voor zoals sloten, kanalen, vaarten en oeverzones van meren. De soort lijkt een lichte voorkeur te vertonen voor zandige bodems maar ook wateren met slibrijke bodems worden gebruikt. De staat van instandhouding van de kleine modderkruiper is gunstig. De soort komt verspreid over Nederland voor en wordt landelijk gezien niet bedreigd. De kleine modderkruiper is op dezelfde locatie als de paling waargenomen (NDFF, 2016). Daardoor

het is niet uitgesloten dat rondom het plangebied de soort ook voorkomt en maakt mogelijk gebruik van de oeverzone in het plangebied als onderdeel van het leefgebied.

Effecten en ontheffing

In de omgeving van het plangebied is de kleine modderkruiper en paling (beiden tabel 2-soort Flora- en faunawet bekend. De voorgenomen werkzaamheden aan de noordelijke oever verstoren het leefgebied van deze soorten. Voor tabel 2-soorten kan met een aangepaste werkwijze volgens een door Rijksdienst voor Ondernemend Nederland goedgekeurde gedragscode worden volstaan. Geadviseerd wordt om de gedragscode van de Unie van Waterschappen te gebruiken (Unie van Waterschappen, 2012) welke is goedgekeurd op 6 februari 2012. Maatregelen zijn:

- Werkzaamheden worden in beginsel uitgevoerd in de periode van 15 juli tot 1 november, met een voorkeur voor de maanden september en oktober. Dit is de periode tussen de voortplanting en de winterrust van vissen. Tussen 1 en 15 juni kunnen werkzaamheden alleen plaats vinden als ze op kleine schaal plaats vinden.
- Voorafgaand aan de werkzaamheden dient de oevervegetatie gemaaid te worden zodat vis zich elders gaan ophouden.
- Ten behoeve van in slib levende of vluchtende soorten wordt slib waarin zich deze soorten bevinden, verplaatst naar plaatsen van waaruit deze soorten kunnen vluchten of overleven.
- Er dient één richting op gewerkt te worden, opdat aanwezige vissen en amfibieën kunnen ontsnappen.

Door bij de werkzaamheden bovenstaande maatregelen in acht te nemen worden negatieve effecten beperkt of voorkomen. Een ontheffing is dan niet noodzakelijk. Wij adviseren deze maatregelen vast te leggen in een ecologisch werkprotocol, welke tijdens de werkzaamheden aanwezig is in het plangebied.

Conclusie: Werkzaamheden dienen uitgevoerd te worden volgens een door RVO goedgekeurde gedragscode, zoals de gedragscode van de Unie van Waterschappen.

5.7 Beschermde soorten ongewervelden

Voorkomen en functie

Beschermde soorten ongewervelden (dagvlinders, libellen, kevers, Europese rivierkreeft en platte schijfhoren) worden op grond van verspreidingsgegevens en habitatvoorkeuren niet verwacht.

Effecten en ontheffing

Er worden geen effecten op beschermde soorten ongewervelden verwacht. Een ontheffing Flora- en faunawet is niet aan de orde.

Conclusie: Nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is voor beschermde ongewervelden niet noodzakelijk.

6

CONCLUSIE EN VERVOLG

6.1 Flora en fauna

Op basis van deze quickscan wordt geconstateerd dat in het plangebied een potentiële habitat biedt voor een aantal beschermde soorten. Hoewel er geen gerichte veldinventarisatie heeft plaatsgevonden, is op basis van de beschikbare literatuurgegevens en een veldbezoek vastgesteld dat het terrein mogelijk van belang is voor enkele licht beschermde soorten (tabel 1) en voor de strikter beschermde vissen (tabel 2). Voor overige soorten wordt verwezen naar hoofdstuk 5. In tabel 1 is een samenvatting gegeven van deze resultaten.

De ingreep zal naar verwachting leiden tot een beperkt verlies van leefgebied van enkele soorten van tabel 1 van de Flora- en faunawet. Dit heeft geen invloed op de gunstige staat van instandhouding van deze soorten omdat er voldoende leefgebied aanwezig blijft en het relatief algemene soorten betreft. Voor deze soorten geldt dan ook een vrijstelling. Een ontheffing Flora- en faunawet is daarom niet noodzakelijk.

In het watersysteem in en rond het plangebied komt kleine modderkruiper en paling (beiden tabel 2-soorten) voor. Werkzaamheden aan de noordelijke oever dienen uitgevoerd te worden conform een door RVO goedgekeurde gedragscode zoals in dit geval de gedragscode van de Unie van Waterschappen (Unie van Waterschappen, 2012) welke is goedgekeurd op 6 februari 2012. De maatregelen zijn §5.6 en §6.2 beschreven.

Voor alle beschermde, inheemse (ook de algemeen voorkomende) vogelsoorten geldt vanuit de Flora- en faunawet een verbod op handelingen die nesten of eieren beschadigen of verstoren. Ook handelingen die een vaste rust- of verblijfplaats van beschermde vogels verstoren zijn niet toegestaan. In de praktijk betekent dit dat verstorende werkzaamheden alleen buiten het broedseizoen¹ uitgevoerd mogen worden.

Werkzaamheden binnen het broedseizoen zijn mogelijk indien is vastgesteld dat er met de werkzaamheden geen nesten van broedvogels worden verstoord. Tijdens de broedvogelinspectie van 4 mei 2016 (Eelerwoude, 2016) en tijdens dit veldbezoek zijn geen nesten van vogels vastgesteld in het plangebied. Tussen het plangebied en nesten in de omgeving is dusdanig veel ruimte dat de werkzaamheden geen verstorende werking hebben. Wel dient het aanwezige personeel alert te blijven op eventuele nesten en bij bijzonderheden contact op te nemen met een ter zake kundige ecooloog.

¹ In het kader van de Flora- en faunawet wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd. Van belang is of een broedgeval verstoord wordt, ongeacht de datum. Globaal gaat het echter om de periode van 15 maart tot 15 juli.

Om vestiging van vogels in het plangebied te voorkomen verdient het de aanbeveling om de vegetatie in het plangebied kort te houden door het plangebied te maaien en de oeervervegetatie te maaien. De vegetatie op het land in het plangebied is al gemaaid. De oeervervegetatie dient nog gemaaid te worden. Verder kan er om de dag met een weidesleep door het gebied gereden worden om vestiging van vogels te voorkomen.

6.2 Aangepaste werkwijze

Vanwege de aanwezigheid van de kleine modderkruiper en de paling dient gewerkt te worden conform de gedragscode van de Unie van Waterschappen maatregelen zijn:

- Werkzaamheden worden in beginsel uitgevoerd in de periode van 15 juli tot 1 november, met een voorkeur voor de maanden september en oktober. Dit is de periode tussen de voortplanting en de winterrust van vissen. Tussen 1 en 15 juni kunnen werkzaamheden alleen plaats vinden als ze op kleine schaal plaats vinden.
- Voorafgaand aan de werkzaamheden dient de oeervervegetatie gemaaid te worden zodat vis zich elders gaan ophouden
- Ten behoeve van in slib levende of vluchtende soorten wordt slib waarin zich deze soorten bevinden, verplaatst naar plaatsen van waaruit deze soorten kunnen vluchten of overleven.
- Er dient één richting op gewerkt te worden, opdat aanwezige vissen en amfibieën kunnen ontsnappen.

In het kader van de zorgplicht zijn de volgende maatregelen noodzakelijk:

- Tijdens de uitvoering dient men bijvoorbeeld alert te zijn op aanwezigheid van fauna en deze, indien noodzakelijk, te verplaatsen.
- Bij onvoorziene situaties dient daarnaast contact opgenomen te worden met een ter zake kundige.
- De breedte van de transportwegen wordt zo beperkt mogelijk gehouden, opdat zo min mogelijk holen en dieren aangetast worden.

In het kader van zorgvuldig handelen adviseren wij om de eisen en voorwaarden uit dit onderzoek op te nemen in een ecologisch werkprotocol. Het ecologisch werkprotocol kan bij het bestek worden opgenomen en dient op tijdens de werkzaamheden aanwezig te zijn in het plangebied.

6.3 Mogelijk tijdelijk wel ontheffing nodig door nieuwe Wet Natuurbescherming

Met de inwerkingtreding van de nieuwe Wet Natuurbescherming medio 2017 zal in eerste instantie voor alle beschermde soorten een ontheffingsplicht gelden. Dus ook voor algemene soorten zoals konijn of gewone pad. Vrijstellingsregelingen dienen door de provincies zelf te worden opgesteld (vergelijkbaar met de huidige Tabel 1, 2 en 3). Verwacht wordt dat de provincies snel na inwerkingtreding van de wet vrijstellingsregelingen zullen hebben vastgesteld. Mogelijk dat daarbij echter wel gedurende een korte periode voor alle soorten een ontheffing nodig is.

Een ontheffing voor deze zeer algemene soorten (zoals gewone pad) wordt echter voor ruimtelijke ontwikkelingen naar verwachting makkelijk verleend. Daarvoor zijn geen aanvullende maatregelen noodzakelijk.

6.4 Geldigheid onderzoek

Dit onderzoek is uitgevoerd conform de landelijk geldende richtlijnen. Het bevoegd gezag (ministerie van Economische Zaken in deze) hanteert de volgende definitie voor de geldigheid van onderzoeken naar strikt beschermde soorten (tabel 3 soorten en vogels):

“Onderzoeksgegevens mogen maximaal 3 jaar oud zijn in gebieden waar weinig of geen ruimtelijke of kwalitatieve veranderingen zijn opgetreden in de afgelopen drie jaar. In gebieden waar dit niet voor geldt, moeten de gegevens recenter zijn.”

Voor onderzoeken waar alleen soorten van tabel 1 en/of 2 van de Flora- en faunawet aan de orde zijn, mag worden volstaan met een geldigheid van 5 jaar. Waarbij ook geldt dat er in die periode weinig of geen ruimtelijke of kwalitatieve veranderingen optreden.

Dit rapport gaat in op de effecten van de ontwikkeling zoals beschreven in hoofdstuk 2.2. Wijzigingen of aanpassingen in de ontwikkeling kunnen tot andere conclusies ten aanzien van de effecten op beschermde soorten leiden.

Tabel 1 Resultaten (mogelijk) aanwezige beschermde flora en fauna in het plangebied.

Tabel	Soort(groep)	Gebruik gebied	Effect ruimtelijke ontwikkelingen	Ontheffing	Vervolg Nader onderzoek / mitigerende en/of compenserende maatregelen
1	Algemene grondgebonden zoogdieren	Leefgebied	Tijdelijke aantasting leefgebied, doden, op termijn weer geschikt leefgebied	Nee	Zorgplicht
1	Algemene amfibieën	Leefgebied en voortplantingsbiotoop	Tijdelijke aantasting leefgebied, doden, op termijn weer geschikt leefgebied	Nee	Zorgplicht
2	Paling	Leefgebied	Tijdelijke aantasting leefgebied, op termijn weer geschikt leefgebied	gedragscode	Werken volgens goedgekeurde gedragscode door een aangepaste werkwijze, zorgplicht
2	Kleine modderkruiper	Leefgebied	Tijdelijke aantasting leefgebied, op termijn weer geschikt leefgebied	gedragscode	Werken volgens goedgekeurde gedragscode door een aangepaste werkwijze, zorgplicht
2	Steenmarter	Mogelijk onderdeel van leefgebied	Marginale afname foerageergebied, geen verblijfplaatsen en geen essentieel leefgebied.	Nee	Zorgplicht
3	Vleermuizen	Mogelijk onderdeel van leefgebied	Geen verblijfplaatsen aanwezig en geen essentieel leefgebied, geen negatieve effecten	Nee	Zorgplicht

LITERATUURLIJST

- Creemers R.C.M. & van Delft J.J.C.W. (2009). *De amfibieën en reptielen van Nederland*, - *Nederlandse fauna* 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, European invertebrate Survey – Nederland, Leiden.
- Broekhuizen, S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk & J.B.M. Thissen (1992). *Atlas van de Nederlandse zoogdieren*. Utrecht: KNNV.
- Brouwer, T., B. Crombaghs, A. Dijkstra, A.J. Scheper, P.P. Schollemma (2008). *Vissenatlas Groningen Drenthe. Verspreiding van zoetwatervissen in Groningen en Drenthe in de periode 1980-2007*. Profiel Uitgeverij, Bedum.
- Dienst Regelingen (2009). *Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijk ingrepen*.
- Eelerwoude (2016). *Veldinspectie broedvogels; Garmpoleiland, Eelderwolde*. Eelerwoude B.V., Diever.
- Koninklijke Vermande (1999-2009). *Planten en dieren, Flora- en faunawet, band 1, 2, 3, 4 en 5*. SDU Uitgeverij, Den Haag
- Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (2004). *501 Algemene Maatregel van Bestuur in verband met wijziging van artikel 75 van de Flora- en faunawet en enkele andere wijzigingen*. Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden.
- Landschapsbeheer Flevoland (2011). *Vleermuisvriendelijk bouwen. Een handreiking voor huiseigenaar, architect en beleidsmedewerker*. Een samenwerking tussen Landschapsbeheer Flevoland, Zoogdierverseniging en Tauw bv. Landschapsbeheer Flevoland, Lelystad.
- Limpens, H., K. Mostert en W. Bongers (1997). *Atlas van de Nederlandse Vleermuizen*. Utrecht: KNNV Uitgeverij.
- Limpens, H., P. Twisk & G. Veenbaas (2004). *Met vleermuizen overweg. Brochure over vleermuizen en de wijze waarop bij planning, aanleg, reconstructie en beheer van wegen praktische invullingen kan worden gegeven aan de wettelijke zorgplicht voor vleermuizen*. Dienst Weg- en Waterbouwkunde, Delft / Zoogdierverseniging, Arnhem.
- Unie van Waterschappen (2012). *Gedragscode Flora- en faunawet voor waterschappen. Goedgekeurd door Ministerie van Economische zaken, Landbouw en Innovaite op 6 februari 2012*. Unie van Waterschappen, Den Haag.
- Vogel R.L., Bouwma I., Koese B., Kranenbarg J., La Haye M., Odé B., Sierdsema H., Sparrius L., Verburg P. & Zollinger R. (2013). *Het belang van Nederland buiten de Ecologische Hoofdstructuur voor soorten van de Vogelrichtlijn en van bijlage V van de Habitatrichtlijn*. Sovon-rapport 2013.015. Sovon, Nijmegen.

Natura 2000: - www.synbiosys.alterra.nl/natura2000

Soortinformatie: - www.zoogdierverseniging.nl

- www.ravon.nl

Waarnemingen: - ndff-ecogrid.nl